

روش های جمع آوری داده ها

انواع روش های گردآوری داده ها:

□ مشاهده

□ پرسشنامه

□ بحث گروهی

□ مصاحبه

مشاهده:

- به انتخاب، مراقبت، نظاره ی دقیق رفتارها، واقعه ها، اشیا و یا پدیده های اجتماعی مربوط می شود.
- گاه اطلاعات دقیق تری نسبت به پرسشنامه و مصاحبه در زمینه رفتارهای فردی به ما می دهد.

به دو شیوه انجام می شود:

مشاهده ی بدون مشارکت:

□ خود محقق یا عضوی از جامعه است یا مدت زیادی دیر بین آنها زندگی کرده بدون اینکه وانمود کند که محقق است

□ ضمن داشتن فرصت زیاد برای تحقیق افراد رفتار واقعی خود را
از دست نمی دهند

□ زمان جمع آوری اطلاعات زمان معینی نیست و محقق در تمام
مدت مشاهده گراست

مشاهده ی همراه با مشارکت:

□ محقق یک تازه وارد و ناآشنا است که میخواهد درمورد آن
جامعه تحقیق کند

- برخی موارد عکس العمل ها ساختگی می گردد. ممکن است به دلیل سوء ظن، ترس و ابهام باشد
- اعتبار و اطمینان نتایج تحقیق کمتر می شود
- باید در این روش ابتدا اعتماد مردم جلب گردد

پرسشنامه

- دسته ای از سوالات که بر اساس هدف های مطالعه و با رعایت اصول معینی تدوین گردیده است
- دارای پاسخ باز و بسته

در پرسشنامه باید نکات زیر رعایت شود:

- روا و پایا بودن پرسشنامه
- صراحت پرسشها
- اختصار تعداد پرسشها
- توجه به انگیزه ها، ویژگی ها و شرایط پاسخگویان

بحث گروهی

- گروهی متشکل از ۶ تا ۱۲ نفر افراد همگن و به عنوان نماینده ای از گروه بزرگتر انتخاب می شوند
- به شرکت کنندگان بر اساس ساختار از قبل تعیین شده اجازه بحث در مورد موضوع و تسهیم عقایدشان داده می شود.
- اغلب تحت فیلمبرداری قرار می گیرد و یا با ضبط صوت ثبت می گردند

- ❑ بعد از اتمام جلسه مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرد
  - ❑ به غیر از هزینه ای که به شرکت کنندگان پرداخت می شود نسبتاً کم هزینه است.
  - ❑ معمولاً بیشتر از ۲ ساعت وقت شرکت کنندگان را نمی گیرد
- معایب:
- ❑ این گروه ها کوچک است و قابلیت تعمیم آنها به جامعه بزرگتر کم است
  - ❑ گروه اغلب از مسیر بحث منحرف می شود

مصاحبہ کی کیفی

تعریف مصاحبه

□ گفتگوی میان دو یا چند نفر (دست کم مصاحبه کننده و مصاحبه شونده) که در آن پرسشهایی توسط مصاحبه کننده از مصاحبه شونده پرسیده می شود.

Interview

مصاحبه

- تماس حضوری یا تلفنی بین پرسشگر با اعضای جامعه برای کسب اطلاعات مورد نیاز پژوهش است.
- بیشتر در مطالعات کیفی استفاده می شود
- پاسخ ها ثبت و ضبط می شود

هدف‌های مصاحبه:

- کسب اطلاعات از یک مورد عینی (مثلاً چگونگی عبور و مرور مردم)
- کسب اطلاعات در مورد عقاید مردم
- شناخت استعداد و توانایی روانی افراد

مزایای مصاحبه:

- مردم هنگامی که برای پاسخ به سوالات انتخاب می شوند احساس خوشنودی می نمایند
- انعطاف پذیری و راحتی
- دسترسی به اطلاعات دست اول
- می توان به راحتی اثبات نمود که شخص پاسخگوی سوالات، شخصی است که به دنبالش هستیم

BENEFITS

معایب مصاحبه

DISADVANTAGES

- پر هزینه است
- سوالات تهدید آمیز برای مصاحبه کننده مشکل ساز است.
- برای دادن پاسخ مطلوب اجتماع وسوسه کننده است.
- ممکن است باعث افزایش انتظارات نابجا شود.
- نیاز به محقق با تجربه دارد

انواع مصاحبه

- ساختار نیافته (هدایت نشده) Unstructured interview
- نیمه ساختاریافته Semi-structured interview
- ساختاریافته (هدایت شده) structured

مصاحبه ی ساختار نیافته:

- ❖ شروع با سؤال کلی در مورد موضوع
- ❖ سؤال از قبل تعیین شده ای وجود ندارد
- ❖ ممکن است سوالات تغییر کند در طول زمان
- ❖ مصاحبه جدید بر مبنای یافته های قبلی
- ❖ مصاحبه شونده در پاسخ به سوالات آزادی کامل دارد

UNSTRUCTURED
INTERVIEWS

مصاحبه ی نیمه ساختاریافته

- دارای راهنمای مصاحبه می باشند
- موضوعات معین و از قبل تعیین شده است
- ترتیب سئوالات بر اساس پاسخ هایی که افراد می دهند
- پاسخگو در جواب دادن محدودیت هایی دارد

مصاحبه ی ساختار یافته

❑ موضوعات از قبل رده بندی شده اند

❑ پژوهشگر بدون دخالت سلیقه باید موضوعات را در جای خود مطرح کند

❑ در تحقیقات کیفی به طور کلی از مصاحبه های استاندارد شده استفاده نمی شود

❑ سئوالات مشابه و با ترتیب یکسانی پرسیده میشود.

❑ این نوع از سئوالات مثل پرسشنامه ی نوشته شده است

اصول مصاحبه‌ی علم:

- وحدت رویه در تمام مصاحبه‌ها
- آشنایی مصاحبه‌کننده با گروه مورد بررسی
- انجام مصاحبه در وقت و محل مناسب
- طرح سوالات صریح و روشن
- رعایت بی‌طرفی

مهارت‌های مصاحبه

- ❑ پرسیدن سوالات باز
روی قسمتهایی که پیشبینی نشده است، تمرکز بیشتری می شود
- ❑ سوالات واضح بپرسید
در مورد آن تجربه، چه چیزی برای شما خیلی مهم بود؟
- ❑ بیشتر گوش دهید و کمتر صحبت کنید:
یکی از سختترین کارها برای بسیاری از مصاحبه کنندگان است

- ❑ **سئوالات پیگیری کننده (probe) پرسیده شود**
سئوالات پروب به مصاحبه شونده این پیام را می دهد که شما تا چه حد از عمق و جزئیات در مورد موضوع می خواهید آگاهی کسب کنید
- ❑ **مشاهده کنید**
برای هدایت فرایند تعاملی، مصاحبه شونده را تماشا کنید
- ❑ **هم همدردی داشته باشید و هم بی طرف باشید**
علاقه خود را نشان دهید. فرد را تشویق کنید اما قضاوت نکنید. همدردی همراه با بی طرفی مهم است

□ برای چیزهای غیرمنتظره آماده باشید

در طی مصاحبه، اتفاقات متعددی می تواند به وقوع بپیوندد. یعنی هر چیز سرزده و ناخوانده ای ممکن است به وقوع بپیوندد، لذا انعطاف پذیر و پاسخگو باشید

□ از نظر فکری حضور فعال داشته باشید

زمان را به طور مرتب چک کنید. به جای اینکه مستقیم به فرد مصاحبه شونده نگاه کنید، به محیط اطراف هم توجه داشته باشید

وقتی چیزی را متوجه نمیشوید سئوالات خود را بپرسید: □
به مصاحبه شونده نشان داده می شود مصاحبه کننده با دقت در حال گوش دادن به توضیحات مشارکت کننده است.

پیگیری کنید، اما اختلال ایجاد نکنید □
در صورتی که مصاحبه کننده سئوالی دارد میتواند آن را یادداشت کند و بعداً آن سئوال را بپرسد.

❑ از تقویت پاسخهای مشارکت کنندگان خودداری کنید:
شما میتوانید از واژهها از جمله آها، خب (OK)، بله استفاده کنید

❑ تحمل سکوت:
مصاحبه کنندگان ممکن است صبر خود را از دست داده و به دلیل سکوت، احساس عدم راحتی کنند.
لازم است به مشارکتکننده فرصتی برای تفکر، تأمل و اضافه کردن آنچه که او گفته است، داده شود. مدت زمان سکوت را ۲ یا ۳ ثانیه و حتی ۲۰ ثانیه می توان در نظر گرفت.

با تکرار و تمرین اعتماد به نفس خود را بالا ببرید □
می توان در ابتدا مصاحبه های خود را با دوستان انجام داد

